

Cauza C-65/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

8 februarie 2023

Instanța de trimitere:

Bundesarbeitsgericht (Germania)

Data deciziei de trimitere:

22 septembrie 2022

Reclamant, apelant și recurent:

MK

Pârâtă, intimată în apel și în recurs:

K GmbH

Obiectul procedurii principale

Regulamentul (UE) 2016/679 – Protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal – Prelucrarea în contextul ocupării unui loc de muncă – Dreptul la despăgubiri – Condiții – Legalitatea prelucrării datelor – Necesitatea prelucrării datelor – Marja de apreciere a părților la un acord de muncă – Control jurisdicțional – Prejudiciu – Calcularea cuantumului prejudiciului moral care trebuie reparat

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

- 1) O dispoziție de drept național adoptată în temeiul articolului 88 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2016/679 – precum articolul 26 alineatul (4) din Legea federală privind protecția datelor (BDSG) – care prevede că

prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv a categoriilor speciale de date cu caracter personal ale angajaților în scopul desfășurării raportului de muncă, este autorizată pe baza acordurilor colective în conformitate cu articolul 88 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679, trebuie interpretată în sensul că și celelalte dispoziții ale Regulamentului 2016/679 – precum articolul 5, articolul 6 alineatul (1) și articolul 9 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2016/679 – trebuie să fie respectate întotdeauna?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

O dispoziție de drept național adoptată în temeiul articolului 88 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 – precum articolul 26 alineatul (4) din BDSG – poate fi interpretată în sensul că părțile la un acord colectiv (în speță, părțile la un acord de muncă) dispun, în cadrul aprecierii necesității prelucrării datelor în sensul articolului 5, al articolului 6 alineatul (1) și al articolului 9 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2016/679, de o marjă de apreciere care poate fi supusă numai unui control jurisdicțional limitat?

3) În cazul unui răspuns afirmativ la a doua întrebare:

La ce anume se poate limita controlul jurisdicțional într-un astfel de caz?

4) Articolul 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 trebuie interpretat în sensul că persoanele au dreptul la repararea prejudiciului moral deja în cazul în care datele lor cu caracter personal au fost prelucrate contrar prevederilor Regulamentului 2016/679 sau dreptul la repararea prejudiciului moral presupune, în plus, ca persoana vizată să facă dovada că a suferit un prejudiciu moral de o anumită pondere?

5) Articolul 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 are un caracter de prevenție specială sau generală, iar acesta trebuie să fie luat în considerare la calcularea cuantumului prejudiciului moral pe care operatorul sau persoana împuternicită de operator trebuie să îl repare în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679?

6) La calcularea cuantumului prejudiciului moral care trebuie reparat în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679, trebuie să se țină seama de gravitatea culpei operatorului (sau a persoanei împuternicite de operator)? În special, lipsa culpei sau culpa minoră a operatorului (sau a persoanei împuternicite de operator) poate fi luată în considerare în apărarea sa?

Dispoziții de drept al Uniunii invocate

Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de

abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO 2016, L 119, p. 1), în special articolele 2, 4, 5 și 6, articolul 82 alineatul (1) și articolul 88 alineatele (1) și (2)

Dispoziții naționale invocate

Legea federală din 30 iunie 2017 privind protecția datelor (BDSG) (BGBl. I, p. 2097), astfel cum a fost modificată ultima dată prin articolul 10 din Legea din 23 iunie 2021 (BGBl. I p. 1858; 2022 I 1045), în special articolul 26

„Articolul 26 Prelucrarea datelor în scopul desfășurării raportului de muncă

(1) Datele cu caracter personal ale angajaților pot fi prelucrate în scopul desfășurării raportului de muncă, în cazul în care acest lucru este necesar pentru a decide cu privire la stabilirea unui raport de muncă sau, după stabilirea raportului de muncă, pentru executarea sau încetarea acestuia ori pentru exercitarea sau respectarea drepturilor și obligațiilor care decurg dintr-o lege sau dintr-o convenție colectivă sau dintr-un acord de muncă sau de serviciu (acord colectiv). [...]

[...]

(4) Prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv a categoriilor speciale de date cu caracter personal ale angajaților în scopul desfășurării raportului de muncă, este autorizată pe baza unor acorduri colective. Astfel, părțile participante la negociere trebuie să respecte articolul 88 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2016/679.”

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii preliminare

- 1 Reclamantul solicită pârâtei, angajatoarea sa, în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679, repararea prejudiciului moral pe care l-a suferit ca urmare a unei încălcări a acestui regulament.
- 2 În scopul gestionării resurselor umane, pârâta a utilizat inițial un sistem obișnuit de gestionare a datelor (sistem informatic de resurse umane) care, în conformitate cu acordurile corespunzătoare de muncă, includea, printre altele, următoarele date ale angajaților: informații privind salariul, adresa privată de domiciliu, data nașterii, vârsta, starea civilă, numărul de securitate socială, codul de identificare fiscală.
- 3 În anul 2017, în cadrul grupului din care face parte pârâta au existat planuri privind trecerea, la nivelul grupului, la sistemul informatic de resurse umane „Workday” bazat pe cloud. În acest context, în perioada cuprinsă între 24 aprilie și 18 mai 2017, pârâta a încărcat, printre altele, următoarele date ale reclamantului pe un site al societății-mamă a grupului: numele, prenumele, numărul de telefon

de serviciu, adresa de e-mail de serviciu, informații privind salariul (salariul anual și lunar, cuantumul remunerației în funcție de performanță), adresa privată de domiciliu, data nașterii, vârsta, starea civilă, numărul de securitate socială, codul de identificare fiscală.

- 4 Ulterior, a fost încheiat cu comitetul de întreprindere un acord de muncă cu clauză de toleranță, având ca obiect anumite date precise: numărul de identificare al angajatului, numele, prenumele, numărul de telefon, data intrării, data intrării în grup, locul de muncă, firma (K/Dental), locul de muncă, firma, numărul de telefon profesional și adresa de e-mail profesională. Perioada de aplicare și de menținere a acordului de muncă cu clauză de toleranță a fost prelungită de mai multe ori. Apoi, la 23 ianuarie 2019, au intrat în vigoare un „acord-cadru de muncă privind exploatarea sistemelor informatice” și un „acord de muncă privind introducerea și utilizarea Workday”.
- 5 Reclamantul consideră că prelucrarea datelor sale în contextul testării noului sistem informatic de resurse umane nu este conformă cu Regulamentul 2016/679. În cele din urmă, el contestă în această privință doar prelucrarea datelor sale în perioada cuprinsă între 25 mai 2018 – prima zi de aplicare a Regulamentului 2016/679 – și sfârșitul primului trimestru al anului 2019.

Argumentele esențiale ale părților din procedura principală

- 6 Reclamantul consideră că are dreptul la daune morale în cuantum de 3 000 de euro în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679.
- 7 Potrivit Regulamentului 2016/679 și dispozițiilor relevante ale BDSG, în perioada cuprinsă între 25 mai 2018 și sfârșitul primului trimestru al anului 2019, pârâta nu ar fi fost autorizată să prelucreze date ale reclamantului în sistemul informatic de resurse umane „Workday” bazat pe cloud.
- 8 În această perioadă, prelucrarea datelor impusă de raportul de muncă dintre părți era efectuată cu ajutorul vechiului sistem informatic de resurse umane, astfel încât, pentru raportul de muncă, nu ar fi fost nicidecum necesare transferul și prelucrarea datelor reclamantului în alt sistem în perioada respectivă. Prelucrarea efectuată a datelor nu era necesară nici în scopuri de testare pentru exploatarea ulterioară a sistemului „Workday” ca sistem informatic de resurse umane unitar la nivelul grupului. Dimpotrivă, așa-numitele date de testare „dummy” erau suficiente pentru faza de testare; nu era necesar să se utilizeze date reale și să fie făcute accesibile în sistemul „Workday” în cadrul grupului.
- 9 În orice caz, în măsura în care – contrar opiniei reclamantului – instanța ar considera necesare datele reale sau dacă acordul de muncă cu clauză de toleranță ar fi suficient ca temei juridic pentru o prelucrare a datelor prin utilizarea datelor reale, permisiunea de prelucrare a datelor inclusă în acordul de toleranță a fost depășită. Astfel, pe lângă categoriile de date menționate în acordul de muncă cu clauză de toleranță, pârâta a transferat și alte date ale reclamantului precum datele

de contact private, detaliile contractuale și de remunerare, numărul de securitate socială, codul de identificare fiscală, cetățenia și starea civilă. Pârâta nu avea dreptul să facă acest lucru nici în temeiul acordului de muncă cu clauză de toleranță, nici alt temei.

- 10 În ceea ce privește obligația de prezentare a faptelor și sarcina probei, reclamantul consideră că acestea îi revin în mare parte pârâtei. Pârâtei îi revine sarcina de a prezenta faptele și de a dovedi că acțiunea sa respectă în mod detaliat Regulamentul 2016/679.
- 11 Încălcările Regulamentului 2016/679 săvârșite de pârâtă se află de asemenea la originea prejudiciului moral pe care l-a suferit reclamantul. Deja prelucrarea datelor care nu este necesară în sistemul „Workday”, dar, în orice caz, scurgerea ilicită a datelor reclamantului și accesibilitatea acestora în cadrul grupului, inclusiv pentru terți neautorizați, cauzează un prejudiciu moral. Există de asemenea riscul utilizării abuzive a datelor sale de către terți care l-ar plasa într-o situație de nesiguranță în calitate de persoană vizată. Ca angajat, el nu este în măsură să știe dacă și, eventual, în ce mod și în ce scopuri datele sale transferate de pârâtă în cadrul grupului sunt sau au fost deja utilizate de pârâtă sau chiar de terți. Astfel, având în vedere posibilitățile și scopurile sistemului „Workday”, ar fi posibil ca datele sale cu caracter personal să fie utilizate pentru crearea de profiluri, și anume, pentru crearea și/sau utilizarea profilurilor. Întrucât reclamantul, în calitate de angajat, nu are acces la astfel de situații interne de prelucrare a datelor în cadrul pârâtei, nefiind, prin urmare, în măsură să prezinte argumente detaliate în această privință, și pentru acest motiv, angajatorului, așadar pârâtei, trebuie să îi revină în mare parte obligația de prezentare a faptelor și sarcina probei. Pe de altă parte, simpla posibilitate a unei utilizări abuzive a datelor ar trebui să fie suficientă pentru a justifica un prejudiciu moral, întrucât, contrar cerințelor considerentului (85) al Regulamentului 2016/679, reclamantul a pierdut controlul asupra datelor sale cu caracter personal.
- 12 Este lipsit de relevanță faptul că transferul de date în vederea completării sistemului „Workday” a avut loc încă dinaintea datei de aplicare a Regulamentului 2016/679, astfel cum este stabilită la articolul 99 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679, întrucât aceste circumstanțe sunt permanente. În această privință, ar trebui de asemenea să se țină seama de aspectul că, contrar prevederilor Regulamentului 2016/679 și ale BDSG, nu a existat un concept de ștergere a datelor prelucrate în sistemul „Workday” în scopuri (pretinse) de testare.
- 13 Ca urmare a încălcărilor Regulamentului 2016/679 și ale BDSG și a riscurilor de abuz care decurg din aceasta, dreptul reclamantului referitor la personalitate a fost grav încălcat. El ar trebui să primească despăgubiri efective astfel cum se precizează și la considerentul (146) al Regulamentului 2016/679. La aceasta s-ar adăuga circumstanța agravantă că pârâta sau predecesorul său în drepturi a săvârșit cu intenție încălcările, eludând în mod deliberat prevederile referitoare la protecția datelor și la organizarea întreprinderilor.

- 14 Pârâta consideră că nu a existat o încălcare a dispozițiilor în materie de protecție a datelor. Legalitatea prelucrării datelor decurge din articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679, din articolul 26 alineatul (1) din BDSG sau din articolul 26 alineatul (4) din BDSG coroborate cu acordul de muncă cu clauză de toleranță.
- 15 Reclamantul nu are dreptul la despăgubiri în temeiul articolului 82 din Regulamentul 2016/679. Acesta nu a făcut dovada nici a faptului generator al răspunderii, nici a întinderii reparării prejudiciului.
- 16 Reclamantul, căruia îi revine obligația de prezentare a faptelor și sarcina probei, nu a demonstrat în mod suficient existența unui prejudiciu moral și nici legătura de cauzalitate privind eventualele încălcări săvârșite de pârâtă. În măsura în care reclamantul ar prezenta indicii ale unei încălcări concrete, pârâtei i-ar reveni cel mult o sarcină secundară a probei.
- 17 Orice inconvenient resimțit sau orice încălcare minoră, fără o afectare gravă, nu sunt suficiente pentru a constitui un prejudiciu. În locul unui prejudiciu, reclamantul invocă doar că riscă să sufere un prejudiciu. Acesta nu constituie un prejudiciu care poate fi reparat în sensul articolului 82 din Regulamentul 2016/679. Dimpotrivă, o condiție prealabilă pentru aceasta este constituită de o atingere gravă adusă dreptului general referitor la personalitate, care este compensată în alt mod. Reclamantul nu face dovada existenței acesteia.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

1. Observații preliminare

- 18 Pârâta prelucrează (articolul 4 punctul 2 din Regulamentul 2016/679) în calitate de operator (articolul 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679) date cu caracter personal (articolul 4 punctul 1 din Regulamentul 2016/679) ale reclamantului în cadrul raportului de muncă. O astfel de prelucrare intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului 2016/679, așa cum este definit la articolul 2 alineatul (1) din acesta.
- 19 În ceea ce privește prelucrarea datelor în discuție în litigiul principal în perioada cuprinsă între 25 mai 2018 și sfârșitul primului trimestru al anului 2019, instanța de trimitere consideră că faptul că acțiunea de încărcare sau de transfer al datelor cu caracter personal în litigiul ale reclamantului din sistemul informatic anterior de resurse umane pe un site al societății-mamă a grupului a avut loc înaintea aplicării, începând cu 25 mai 2018, a Regulamentului 2016/679, și anume în perioada cuprinsă între 24 aprilie și 18 mai 2017, nu schimbă cu nimic „responsabilitatea” în această privință a pârâtei în sensul articolului 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679. Și după această dată, pârâta a fost și continuă să fie operator în sensul articolului 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679. Prin urmare, nu este necesar pentru aceasta ca operatorul să stabilească singur scopurile și mijloacele de

prelucrare a datelor cu caracter personal. Potrivit articolului 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679, acest lucru poate fi făcut de asemenea împreună cu alte persoane. În opinia instanței de trimitere, responsabilitatea pârâtei în sensul articolului 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679 nu s-ar schimba cu nimic nici dacă aceasta ar invoca, în continuarea procedurii, faptul că nu a dispus sau a dispus doar în mod condiționat de o putere de codecizie în cadrul grupului cu privire la continuarea utilizării datelor în sistemul „Workday”. Astfel, începând de la data aplicării Regulamentului 2016/679, pârâta nu a încercat să efectueze o retransferare sau o ștergere a datelor reclamantului din sistemul „Workday”. De altfel, acestea nici nu au avut loc. Dimpotrivă, prelungind de mai multe ori perioada de aplicare și de menținere a acordului de muncă cu clauză de toleranță, ultima dată până la 31 ianuarie 2019, pârâta a arătat că a acționat în continuare în mod activ în calitate de operator în sensul articolului 4 punctul 7 din Regulamentul 2016/679 pentru a asigura exploatarea provizorie a sistemului „Workday” – printre altele, cu datele cu caracter personal în litigiu ale reclamantului – prin încheierea unor acorduri de muncă ulterioare.

- 20 În măsura în care instanța de trimitere își întemeiază aceste afirmații și cele care urmează pe o anumită interpretare a dispozițiilor Regulamentului 2016/679, în ipoteza în care această interpretare ar fi eronată, instanța solicită Curții o indicație corespunzătoare, pe lângă răspunsul la întrebările preliminare. În această privință, sunt relevante de asemenea indicațiile specifice fiecărui caz în parte privind transferul și prelucrarea datelor în cadrul unui grup.

2. *Cu privire la prima întrebare*

- 21 Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă o dispoziție de drept național adoptată în temeiul articolului 88 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 – precum articolul 26 alineatul (4) din BDSG – care prevede că prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv a categoriilor speciale de date cu caracter personal ale angajaților în scopul desfășurării raportului de muncă, este autorizată pe baza acordurilor colective în conformitate cu articolul 88 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679, trebuie interpretată (în conformitate cu dreptul Uniunii) în sensul că și celelalte dispoziții ale Regulamentului 2016/679 – precum articolul 5, articolul 6 alineatul (1) și articolul 9 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2016/679 – trebuie să fie respectate întotdeauna. Problema indisociabil legată de aceasta este constituită de ceea ce trebuie să se înțeleagă prin „norme mai detaliate” în sensul articolului 88 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679.
- 22 Un răspuns al Curții la aceste întrebări este necesar pentru soluționarea litigiului principal, pentru ca instanța de trimitere să poată aprecia legalitatea prelucrării datelor prevăzută și efectuată prin intermediul acordului de muncă cu clauză de toleranță în calitate de acord colectiv. Aceasta privește în mod specific seturile de date menționate în acordul de muncă cu clauză de toleranță (a se vedea punctul 4 de mai sus).

- 23 În măsura în care, în perioada cuprinsă între 24 aprilie și 18 mai 2017, pârâta a transferat pe un site al societății-mamă a grupului, pe lângă seturile de date menționate în acordul de muncă cu clauză de toleranță, alte date cu caracter personal ale reclamantului (informații privind salariul, adresa privată de domiciliu, data nașterii, vârsta, starea civilă, numărul de securitate socială și codul de identificare fiscală) în scopul completării software-ului „Workday”, instanța de trimitere consideră, desigur, că acest lucru nu era acoperit deja de acordul de muncă cu clauză de toleranță și, prin urmare, nu trebuie să fie apreciat în temeiul articolului 26 alineatul (4) din BDSG, ci în temeiul articolului 26 alineatul (1) din BDSG. În definitiv, o astfel de prelucrare excesivă a datelor este de asemenea puțin probabil să fie necesară în sensul articolului 26 alineatul (1) din BDSG sau al articolului 5 și al articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679, întrucât trebuie să se pornească de la premisa că în acordul de muncă cu clauză de toleranță încheiat (și) de pârâta sunt enumerate în mod exhaustiv toate seturile de date necesare din punctul său de vedere pentru scopurile de testare invocate. Cu toate acestea, potrivit instanței de trimitere, pentru soluționarea litigiului principal nu este suficient ca o parte din prelucrarea datelor contestată de reclamant să fie apreciată ca fiind nelegală deja în absența unei cereri de decizie preliminară. Dimpotrivă, în vederea soluționării litigiului principal, este necesar să se poată efectua o apreciere globală a prelucrării contestate a datelor, întrucât aceasta este sau poate fi asociată cu consecințe în ceea ce privește întinderea încălcării dispozițiilor de protecție și cuantumul eventualelor despăgubiri.
- 24 Articolul 26 alineatul (4) din BDSG, potrivit căruia prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv a categoriilor speciale de date cu caracter personal ale angajaților în scopul desfășurării raportului de muncă, este autorizată în baza acordurilor colective, sub rezerva respectării articolului 88 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679, ar putea fi interpretat – potrivit modului său de redactare – în sensul că nicio altă cerință din Regulamentul 2016/679 nu trebuie respectată în afara prevederilor articolului 88 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679. Într-o asemenea situație, o prelucrare de date în cadrul unui raport de muncă care ar fi în realitate ilegală, întrucât nu este conformă cu cerințele de necesitate prevăzute la articolul 26 alineatul (1) din BDSG, la articolul 5, la articolul 6 alineatul (1) sau la articolul 9 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2016/679 și pentru care nu există nici consimțământul persoanei vizate, ar putea fi autorizată sau justificată pentru simplul motiv că este reglementată printr-un acord colectiv precum acordul de muncă din speță. Într-un caz precum cel din litigiul principal, aceasta ar însemna că, numai ca urmare a reglementării prelucrării datelor într-un acord colectiv – spre deosebire de reglementarea într-o dispoziție de drept generală precum o lege –, nu ar trebui să se examineze necesitatea prelucrării datelor.
- 25 Instanța de trimitere consideră că interpretarea articolului 26 alineatul (4) din BDSG expusă la punctul 24 nu ar fi compatibilă cu Regulamentul 2016/679. Desigur, nu trebuie să se ignore faptul că părțile la un acord colectiv – în speță, un acord de muncă – au o proximitate mai mare în raport cu faptele și că s-ar putea considera că, în general, acestea au stabilit un just echilibru între interesele divergente. Cu toate acestea, articolul 88 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679

prevede că, prin lege sau prin acorduri colective, statele membre pot prevedea „norme mai detaliate” pentru a asigura protecția drepturilor și a libertăților cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal ale angajaților în contextul ocupării unui loc de muncă. În opinia instanței de trimitere, nu se poate deduce de aici tocmai că, în cazul reglementării printr-un acord colectiv – precum acordul de muncă cu clauză de toleranță din speță –, cerințele de necesitate cuprinse în special la articolul 5, la articolul 6 alineatul (1) și la articolul 9 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2016/679 trebuie să fie lipsite de relevanță. Potrivit instanței de trimitere, respectarea acestora nu poate fi exclusă printr-un acord colectiv. S-ar putea considera mai degrabă că astfel de „norme mai detaliate” în sensul articolului 88 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 – atât ca lege, cât și ca acord colectiv – presupun întotdeauna respectarea de asemenea a celorlalte cerințe ale Regulamentului 2016/679.

- 26 În opinia instanței de trimitere, o concluzie diferită nu rezultă nici din trimiterea făcută de articolul 26 alineatul (4) din BDSG la articolul 88 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679. Potrivit instanței de trimitere, articolul 88 alineatul (2) din Regulamentul 2016/679, în temeiul căruia aceste norme – cu referire la normele prevăzute la articolul 88 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 – includ măsuri adecvate și specifice pentru garantarea demnității umane, a intereselor legitime și a drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate, în special în ceea ce privește transparența prelucrării, transferul de date cu caracter personal în cadrul unui grup de întreprinderi sau al unui grup de întreprinderi implicate într-o activitate economică comună și sistemele de monitorizare la locul de muncă, nu exclud respectarea celorlalte cerințe ale Regulamentului 2016/679.
- 27 În concluzie, se poate susține, așadar, că, în cazul unei dispoziții de drept național adoptate în sensul articolului 88 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679, celelalte cerințe ale Regulamentului 2016/679 – precum articolul 5, articolul 6 alineatul (1) și articolul 9 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2016/679 – trebuie de asemenea respectate întotdeauna și că dispozițiile unui acord colectiv – precum acordul de muncă cu clauză de toleranță – nu sunt exceptate de la aceasta.
- 28 În litigiul principal, acest lucru ar însemna că ar trebui să se examineze dacă prelucrarea datelor reclamantului în cadrul exploatării provizorii a sistemului „Workday” în „scopuri de testare” poate fi considerată „necesară” în sensul articolului 26 alineatul (1) din BDSG, precum și al articolului 5 și al articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679. În această privință, instanța de trimitere consideră că, de la bun început, chiar și în cadrul exploatării provizorii a sistemului „Workday” nu este exclusă prelucrarea datelor reale în „scopuri de testare”, în măsura în care datele de testare așa-numite „dummy” nu sunt suficiente, ceea ce ar trebui să fie totuși argumentat în mod detaliat de partea căreia îi revine obligația de prezentare a faptelor și sarcina probei în acest sens. Pe de altă parte, legalitatea prelucrării ar fi stabilită în temeiul articolului 6 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul 2016/679. În măsura în care Curtea ar trebui să furnizeze, pe lângă răspunsul la întrebările preliminare, indicații specifice fiecărui caz în parte cu privire la interpretarea articolului 6 alineatul (1) litera (b)

din Regulamentul 2016/679, inclusiv repartizarea obligației de prezentare a faptelor și a sarcinii probei, acest lucru ar fi binevenit.

3. *Cu privire la a doua întrebare*

- 29 În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă o dispoziție de drept național adoptată în temeiul articolului 88 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 – precum articolul 26 alineatul (4) din BDSG – poate fi interpretată în sensul că părțile la un acord colectiv dispun, în cadrul aprecierii necesității prelucrării datelor în sensul articolului 5, al articolului 6 alineatul (1) și al articolului 9 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2016/679, de o marjă de apreciere care poate fi supusă numai unui control jurisdicțional limitat.
- 30 În acest sens nu ar putea pleda doar ideea prezentată la punctul 25 de mai sus a proximității în raport cu faptele a părților la acordul colectiv. De asemenea, considerația expusă – tot la punctul 25 de mai sus – potrivit căreia părțile la un acord de muncă au ajuns, în general, la un just echilibru al intereselor, ar putea permite recunoașterea unei marje de apreciere – indiferent de forma acesteia – a părților la un acord de muncă în cadrul aprecierii necesității prelucrării datelor. Cu toate acestea, potrivit instanței de trimitere, există rezerve considerabile cu privire la recunoașterea unei astfel de marje de apreciere.
- 31 Desigur, potrivit jurisprudenței Curții, natura măsurilor adoptate prin intermediul unui contract colectiv este diferită de natura celor adoptate în mod unilateral pe cale legislativă de statele membre în sensul că, prin exercitarea dreptului fundamental la negocieri colective recunoscut la articolul 28 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene partenerii sociali au avut sarcina definirii unui echilibru între interesele acestora (Hotărârea Curții din 19 septembrie 2018, Bedi, C-312/17, EU:C:2018:734, punctul 68, și Hotărârea Curții din 8 septembrie 2011, Hennigs și Mai, C-297/10 și C-298/10, EU:C:2011:560, punctul 66 și jurisprudența citată). Cu toate acestea, potrivit instanței de trimitere, este foarte îndoielnic dacă aceste considerații ale Curții se aplică și unui acord de muncă precum cel din speță, întrucât partenerilor sociali le sunt interzise acțiunile colective. Chiar dacă acordurile de muncă ar putea fi considerate de asemenea o expresie a dreptului fundamental la negociere colectivă consacrat la articolul 28 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în opinia instanței de trimitere, nu ar rezulta nicio marjă de apreciere a partenerilor sociali care ar putea fi supusă numai unui control jurisdicțional limitat. Astfel, reiese din jurisprudența Curții că, atunci când dreptul la negociere colectivă proclamat la articolul 28 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene ține de dispozițiile dreptului Uniunii, el trebuie, în domeniul de aplicare al dreptului amintit, să fie exercitat în conformitate cu acesta (Hotărârea Curții din 19 septembrie 2018, Bedi, C-312/17, EU:C:2018:734, punctul 69, și Hotărârea Curții din 8 septembrie 2011, Hennigs și Mai, C-297/10 și C-298/10, EU:C:2011:560, punctul 67 și jurisprudența citată). În consecință, în cazul în care adoptă măsuri care intră în sfera de aplicare a dispozițiilor dreptului Uniunii, partenerii sociali trebuie să acționeze cu

respectarea dreptului Uniunii (a se vedea, cu privire Directiva 2000/78/CE, Hotărârea Curții din 19 septembrie 2018, C-312/17, EU:C:2018:734, punctul 70, Hotărârea Curții din 12 decembrie 2013, Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, punctul 27 și jurisprudența citată și Hotărârea Curții din 8 septembrie 2011, Hennigs și Mai, C-297/10 și C-298/10, EU:C:2011:560, punctul 68 și jurisprudența citată). În plus, potrivit jurisprudenței Curții, instanța națională care trebuie să aplice, în cadrul competenței sale, normele de drept al Uniunii are obligația de a asigura efectul deplin al acestor dispoziții, înlăturând, din oficiu dacă este necesar, aplicarea oricărei dispoziții contrare a legislației naționale, fără a trebui să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a acestei dispoziții naționale pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional (a se vedea Hotărârea Curții din 20 martie 2003, Kutz-Bauer, C-187/00, EU:C:2003:168, punctul 73 și jurisprudența citată și Hotărârea Curții din 7 februarie 1991, Nimz, C-184/89, EU:C:1991:50, punctul 19 și jurisprudența citată). Potrivit jurisprudenței Curții, aceste considerații se aplică și în cazul în care dispoziția contrară dreptului Uniunii rezultă dintr-o convenție colectivă. Astfel, ar fi incompatibil cu însăși natura dreptului Uniunii ca instanța națională competentă să aplice acest drept să fie împiedicată, în momentul în care încearcă să facă acest lucru, să poată lua toate măsurile necesare pentru a înlătura dispozițiile unei convenții colective – sau ale unui acord de muncă, după caz – care ar putea constitui un obstacol în calea efectivității depline a dreptului Uniunii (a se vedea Hotărârea Curții din 20 martie 2003, Kutz-Bauer, C-187/00, EU:C:2003:168, punctul 74, și Hotărârea Curții din 7 februarie 1991, Nimz, C-184/89, EU:C:1991:50, punctul 20). În opinia instanței de trimitere, anumite elemente pledează în favoarea faptului că această jurisprudență a Curții referitoare la directive precum Directiva 2000/78/CE este relevantă și în raport cu prevederile Regulamentului 2016/679.

4. *Cu privire la a treia întrebare*

- 32 Cu toate acestea, în cazul unui răspuns afirmativ la a doua întrebare și dacă părțile la un acord colectiv – în speță, părțile la un acord de muncă – dispun, în cadrul aprecierii necesității prelucrării datelor în sensul articolului 5, al articolului 6 alineatul (1) și al articolului 9 alineatele (1) și (2) din Regulamentul 2016/679, de o marjă de apreciere care poate fi supusă numai unui control jurisdicțional limitat, instanța de trimitere solicită să se stabilească, prin intermediul celei de a treia întrebări preliminare, la ce anume se poate limita controlul jurisdicțional într-un astfel de caz. Această problemă se referă la criteriile de apreciere pe care Curtea le poate considera indispensabile.

5. *Cu privire la a patra întrebare*

- 33 Prin intermediul celei de a patra întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 trebuie interpretat în sensul că persoanele au dreptul la repararea prejudiciului moral în cazul în care datele lor cu caracter personal au fost prelucrate contrar prevederilor Regulamentului 2016/679 sau dacă dreptul la repararea prejudiciului moral

presupune, în plus, ca persoana vizată să facă dovada că a suferit un prejudiciu moral de o anumită pondere.

- 34 În această privință, având cunoștință de cererea de decizie preliminară formulată de Oberster Gerichtshof [Curtea Supremă, Austria] în cauza C-300/21 și făcând trimitere la propria cerere de decizie preliminară formulată în cauza C-667/21, instanța de trimitere consideră că articolul 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 prevede un drept la despăgubiri numai pentru persoanele care, ca urmare a unei încălcări a uneia sau a mai multe dispoziții ale Regulamentului 2016/679 cu ocazia prelucrării datelor „lor” cu caracter personal [a se vedea considerentul (2) al Regulamentului 2016/679] au fost vătămate în drepturile lor (subiective), așadar, care au devenit ele însele victimele uneia sau a mai multe încălcări ale Regulamentului 2016/679. În plus, instanța de trimitere consideră că dreptul la despăgubiri cu titlu de prejudiciu moral în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 nu impune, dincolo de o asemenea încălcare a Regulamentului 2016/679, ca persoana vătămată să facă dovada că a suferit un prejudiciu moral (suplimentar). Prin urmare, din punctul de vedere al instanței de trimitere, aceasta nu trebuie să facă dovada unei „consecințe sau a unei urmări a încălcării unui drept care are cel puțin o anumită pondere” [a se vedea totuși, în această privință, a treia întrebare preliminară adresată de Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) în cauza C-300/21]. În opinia instanței de trimitere, simplul fapt că o persoană a fost vătămată în drepturile sale (subiective) ca urmare a încălcării uneia sau a mai multe dispoziții ale Regulamentului 2016/679 cu ocazia prelucrării datelor „sale” cu caracter personal [a se vedea considerentul (2) al Regulamentului 2016/679] generează, așadar, un prejudiciu moral care trebuie reparat (a se vedea deja cererea de decizie preliminară formulată de instanța de trimitere în cauza C-667/21, punctul 33). În special, în opinia instanței de trimitere, nu se poate lăsa la latitudinea diferitelor instanțe din statele membre sarcina de a verifica – potrivit diferitelor norme naționale – dacă s-a produs un prejudiciu moral care poate fi reparat.
- 35 Cu toate acestea, în măsura în care Curtea ar considera că faptul că nu este suficient ca o persoană să fi fost vătămată în drepturile sale (subiective) ca urmare a încălcării uneia sau a mai multe dispoziții ale Regulamentului 2016/679 cu ocazia prelucrării datelor „sale” cu caracter personal [a se vedea considerentul (2) al Regulamentului 2016/679], ci că este necesar, în plus, ca persoana vătămată să facă dovada că a suferit un prejudiciu moral (suplimentar) – eventual de o anumită pondere –, în vederea soluționării litigiului principal, instanța de trimitere consideră necesar să se stabilească criteriile relevante în acest sens.
- 36 În măsura în care Curtea ar considera că revine persoanei vătămate sarcina de a dovedi că a suferit un prejudiciu moral (suplimentar), pentru soluționarea litigiului principal, este necesar să se cunoască în special criteriile care sunt relevante în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 pentru existența unui prejudiciu, legătura de cauzalitate și pentru obligația de prezentare a faptelor și sarcina probei. Astfel, în cadrul procedurii ulterioare s-ar putea ridica problema dacă simplul fapt că datele cu caracter personal ale reclamantului au fost utilizate

pentru crearea și/sau utilizarea de profiluri în sensul articolului 4 punctul 4 din Regulamentul 2016/679, contrar cerințelor Regulamentului 2016/679, ar exista un prejudiciu (suplimentar) de o anumită pondere sau acesta (prejudiciul suplimentar) ar putea fi presupus numai dacă un asemenea profil ar avea un efect negativ asupra reclamantului, de exemplu, prin faptul că acesta ar fi respins în cadrul unei proceduri de candidatură „din cauza” profilului. Problema legată de aceasta este de a ști – ținând seama de dificultățile reale ale angajaților de a dovedi în mod detaliat un prejudiciu (suplimentar) – cui îi revine obligația de prezentare a faptelor și sarcina probei și pentru care circumstanțe și cum poate fi îndeplinită în detaliu această obligație de prezentare a faptelor și sarcina probei.

6. Cu privire la a cincea întrebare

- 37 Prin intermediul celei de a cincea întrebări preliminare care corespunde celei de a patra întrebări preliminare adresate de instanța de trimitere în cauza C-667/21 (punctul 35 și următoarele), instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, pe lângă funcția sa compensatorie, articolul 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 are și un caracter de prevenție specială sau generală și dacă instanța de trimitere trebuie să îl ia în considerare la calcularea cuantumului prejudiciului moral care trebuie reparat de operator (sau de persoana împuternicită de operator) în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679.
- 38 Potrivit considerentului (146) al Regulamentului 2016/679, persoanele vizate trebuie să primească despăgubiri integrale și efective pentru prejudiciul pe care l-au suferit. În această privință, instanța de trimitere pornește de la premisa că, la calcularea de către instanță a despăgubirii pentru prejudiciul moral trebuie să se țină seama de toate circumstanțele fiecărui caz în parte și să se garanteze o protecție juridică efectivă și eficientă a drepturilor conferite de Regulamentul 2016/679. Prin urmare, ar putea prezenta importanță aspectul ca – precum în alte domenii ale dreptului Uniunii – cuantumul unei despăgubiri pentru prejudiciul moral să corespundă gravității încălcării Regulamentului 2016/679 pe care o sancționează, fiind probabil necesară garantarea unui efect cu adevărat disuasiv – eventual cu un caracter de prevenție specială sau generală –, dar prin respectarea în același timp a principiului general al proporționalității (a se vedea, în ceea ce privește alte domenii ale dreptului Uniunii, de exemplu, Hotărârea Curții din 15 aprilie 2021, Braathens Regional Aviation, C-30/19, EU:C:2021:269, punctul 38, și Hotărârea Curții din 25 aprilie 2013, Asociația ACCEPT, C-81/12, EU:C:2013:275, punctul 63).
- 39 Pe lângă principiul efectivității astfel evocat, în privința cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral ar putea fi luat în considerare, în plus, principiul echivalenței. În această privință, instanța de trimitere pornește, desigur, de la premisa că articolul 82 din Regulamentul 2016/679 nu conține nicio trimitere la dreptul statelor membre ale Uniunii Europene și trebuie să facă obiectul unei interpretări autonome și uniforme în întreaga Uniune. Cu toate acestea, ținând seama de diferitele cantumuri de despăgubire care pot exista în practică în statele membre în cazuri comparabile, în privința cuantumului despăgubirii pentru

prejudiciul moral ar putea fi luate în considerare elemente de echivalență (a se vedea de asemenea în această privință, în legătură cu competența statelor membre de a stabili criterii corespunzătoare în materie de răspundere a statelor pentru prejudiciile cauzate particularilor ca urmare a încălcărilor dreptului Uniunii, printre altele, Hotărârea Curții din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame, C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79, punctul 67, și Hotărârea Curții din 19 noiembrie 1991, Francovich și alții, C-6/90 și C-9/90, EU:C:1991:428, punctul 42 și următorul).

7. *Cu privire la a șasea întrebare*

- 40 Prin intermediul celei de a șasea întrebări preliminare care corespunde celei de a cincea întrebări preliminare adresate de instanța de trimitere în cauza C-667/21 (punctul 38 și următoarele), instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, la calcularea cuantumului prejudiciului moral care trebuie reparat în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679, trebuie să se țină seama de gravitatea culpei operatorului (sau a persoanei împuternicite de operator). În acest context, se ridică problema în special dacă lipsa culpei sau culpa minoră a operatorului (sau a persoanei împuternicite de operator) poate fi luată în considerare în apărarea sa.
- 41 Această întrebare este adresată de instanța de trimitere mai ales în lumina dreptului civil german, în care, pe lângă situațiile de răspundere independentă de culpă, există și situații de răspundere bazată pe culpă, culpa fiind desemnată în dreptul general național al obligațiilor prin „obligația de reparare a prejudiciului cauzat”. În acest sens, articolul 276 alineatul (1) prima teză din BGB prevede că debitorul este, în general, obligat să răspundă pentru faptele săvârșite cu intenție și din neglijență în cazul în care nu a fost stabilită o răspundere mai strictă sau mai puțin strictă. Dacă situația ar fi similară în privința articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679, în ceea ce privește răspunderea, la simpla încălcare a Regulamentului 2016/679 ar trebui să se mai adauge ceva, și anume imputabilitatea subiectivă care rezultă din intenție sau din neglijență. Instanța de trimitere consideră totuși că răspunderea operatorului (sau a persoanei împuternicite de operator) în temeiul articolului 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679 este independentă de culpă, cu alte cuvinte, că această dispoziție nu condiționează nicidecum răspunderea autorului încălcării de existența sau de dovedirea unei culpe (a se vedea, cu privire la alte domenii ale dreptului Uniunii, de exemplu, Hotărârea Curții din 22 aprilie 1997, Draehmpaehl, C-180/95, EU:C:1997:208, punctul 17, și Hotărârea Curții din 8 noiembrie 1990, Dekker, C-177/88, EU:C:1990:383, punctul 22). Astfel cum s-a arătat la punctul 34, instanța de trimitere consideră că deja încălcarea Regulamentului 2016/679 este suficientă, ca atare, pentru un drept prevăzut la articolul 82 alineatul (1) din Regulamentul 2016/679.
- 42 În sfârșit, instanța de trimitere consideră că din articolul 82 alineatul (3) din Regulamentul 2016/679 nu ar trebui să rezulte o concluzie diferită în această privință. Dispoziția conținută de acesta, potrivit căreia, în cazul dovedirii lipsei

răspunderii pentru evenimentul care a cauzat prejudiciul, este aplicabilă o exonerare de răspundere, nu privește, în opinia instanței de trimitere, culpa în sensul unei „obligații de reparare a prejudiciului cauzat”. Articolul 82 alineatul (3) din Regulamentul 2016/679 privește mai degrabă doar problema „implicării” (în sensul de „implicat” sau „neimplicat”) – de exemplu, în situații dificil de identificat din exterior de prelucrare a datelor în care pot fi implicate mai multe persoane – sau problema calității de autor în sensul cauzalității. Aceasta din urmă poate fi, de exemplu, ipoteza în care faptul generator al răspunderii rezultă dintr-un acces neautorizat al unui terț care a avut loc în pofida tuturor măsurilor de precauție necesare.

DOCUMENT DE LUCRU